

โมทนาสาธุสาร

ฉบับเดือนสิงหาคม ๒๕๕๖

พระธรรมเทศนาเนื่องในวันวิสาขบูชา

วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๖

วันนี้เป็นวันวิสาขบูชา เป็นวันที่อัศจรรย์ที่เป็นวันประสูตร ตรัสรู้ ปรีชาญาณมาตรงกันในวันนี้ คำว่าประสูตรก็หมายถึงเกิดขึ้น ตรัสรู้ก็หมายถึงสิ่งที่ยังไม่รู้ก็ได้รู้ขึ้น ปรีชาญาณก็คืออินพพานัง ปรมัง สุขญญตั้งอว่าง เพราะฉะนั้นคำว่าประสูตร ตรัสรู้ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปหมายถึงว่าเกิดขึ้นมาก็หมายถึงประสูตร ตรัสรู้ที่ตั้งอยู่ในระยะท่ามกลาง แล้วก็ปรีชาญาณก็หมายถึงความดับหรือความว่าง การที่จะได้เป็นพระพุทธเจ้าต้องสร้างบารมีนาน ถ้ามีใครเขาถามพระพุทธเจ้าคือใคร? ถ้ามีใครเขาถามว่าพระพุทธเจ้าคือใคร? พระพุทธเจ้ามีคือพระปัญญาธิกะ พระสัทธาธิกะ พระวิริยาธิกะ พระปัญญาธิกะต้องสร้างบารมีเพียงแต่นึกในใจก็ ๘ อสงไขยแสนกัลป์แล้วได้รับพระพุทธพยากรณ์แล้วก็ต้องสร้างบารมีอีก ๘ อสงไขยแสนกัลป์ สัทธาธิกะเพียงแต่คิดนึกในใจ ๑๖ อสงไขยแสนกัลป์แล้วเมื่อได้รับพระพุทธพยากรณ์แล้วต้องมาสร้างบารมี อีก ๘ อสงไขยแสนกัลป์ ส่วนวิริยาธิกะเนี่ยนึกในใจที่จะเป็นพระพุทธเจ้าเนี่ย ๓๒ อสงไขยแสนกัลป์เมื่อได้รับพระพุทธพยากรณ์แล้วต้องมาสร้างบารมีอีก ๑๖ อสงไขยแสนกัลป์วิริยาธิกะจึงจะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ต้องสร้างบารมีนาน ต้องสร้างทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ชันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา แล้วก็อุปบารมี เป็นปรมัตถบารมี ทานการให้ ให้แล้วก็ว่างเนี่ยแสดงว่าพระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์ต้องสั่งสมความว่าง ศีลละเว้นแล้วก็ว่าง ประพฤติเนกขัมมะอดใจเพื่อมีทานมีศีลก็เพื่อว่าง ปัญญาเหตุผลในทานในศีลเพื่อจะจัดหาจัดทำที่จะมาทำทานรักษาศีลก็เพื่อว่าง วิริยะเพียร เพียรในทานในศีลก็เพื่อว่าง ชันติอดกลั่นอดทนสร้างทานสร้างศีลก็เพื่อว่าง สัจจะมีความจริงใจในการทำทานทำศีลก็เพื่อว่าง อธิษฐานปรารถนาเพื่อให้มีทานมีศีลเป็นนิสัยก็เพื่อว่าง เมตตารักใคร่ในทานในศีลก็เพื่อว่าง อุเบกขาวางเฉยเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรที่จะทำ สรรพสิ่งทั้งหลายทำมาหมดแล้วว่างเปล่าเนี่ย จึงเรียกว่าอุเบกขาวางเฉย อุเบกขาวางเฉยกับสิ่งที่ว่าง คำว่าว่างก็คือหมดภาวะ สิ่งที่เราทำได้ทำแล้ว ทำเสร็จแล้วแล้วก็ว่างนั้นปะ อุเบกขาวางเฉยกับความว่างอีก ความว่างหมายถึงว่าสิ่งที่เรารู้แล้วเข้าใจแล้วก็เรียกอุเบกขาที่คืออัฐแห่งอัฐผู้รู้ตัวรู้คุณรู้โทษรู้จักประโยชน์ไม่ใช่ว่าประโยชน์บุญรู้บาปแล้ววางเฉย อุเบกขาวางเฉยตัวนี้เป็นตัวละเมอหะความหลง คำว่าเมอหะความหลงคือความไม่รู้จริง มีเยอะเยอะไปหลงความไม่รู้จริงในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโณภุชชะ ในธรรมารมณ์ มีรูปเกิดขึ้นแล้วรูปนั้นก็เปลี่ยนแปลงแล้วก็เสื่อมสลาย รูปนั้นไม่คงที่ไม่คงทน เสียงนั้นก็ไม่คงที่ไม่คงทนเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลาย กลิ่นนั้นก็ไม่คงที่ไม่คงทนก็เปลี่ยนแปลงเสื่อมสลาย รส

เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด เผื่อน ผาด ขม

จิตรสนั้นก็ไมคงที่ไม่คงทนเลยสิ้นไปแล้วก็เปลี่ยนแปลงเสื่อมสลาย สัมผัส เย็น ร้อน อ่อน
แข็งนั้นก็ไมคงทนย่อมเปลี่ยนไปตามสภาพ ธรรมารมณฺ์ที่ปรากฏกับใจที่ใจมีสัญญาใจที่ใจมีสัญญากับรูป
สัญญากับเสียง กับกลิ่น กับรส กับโณภูฐัพพะกับธรรมารมณฺ์ก็เป็นสัญญาไม่เที่ยง
สัญญาแปลว่าความจำได้หมายรู้จำรูป จำเสียง จำกลิ่น จำรส จำโณภูฐัพพะ จำธรรมารมณฺ์
เมื่อเราจำสิ่งที่ไม่เที่ยงไม่เที่ยงสังสมความไม่เที่ยงไว้ในใจเราก็ได้รู้ตัวคำว่ารู้ตัวก็คือสัมปชัญญะรู้ตัวรู้จิตรู้
สติ รู้ถึงความไม่เที่ยง ความเปลี่ยนแปลงความเสื่อมสลายไมคงทนไมถาวร
สรรพสิ่งในโลกนี้ก็เกิดขึ้นแล้วก็ตั้งอยู่แล้วก็ดับไปเมื่อกับสิ่งที่พระองค์ประสูตร ตรัสรู้
ปริณิพพานเหมือนอนิจจัง พระพุทธเจ้าตรัสรู้ความไม่เที่ยงคืออริยสัจ๔ ความจริงที่เปลี่ยนแปลงเนี่ย
เกิดเป็นเด็กก็จริงแล้วก็เปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นหนุ่มเป็นสาวก็จริงเปลี่ยนมาเป็นคนแก่คนเฒ่า
เป็นคนแก่คนเฒ่าเปลี่ยนมาเป็นคนเจ็บคนตาย นั่นนะพระองค์ตรัสรู้ความจริง
ถ้าเราไปยึดถึงความเป็นตัวเราเป็นของเรา เราก็จะมัวเมาอยู่ในความเกิด ความแก่ ความเจ็บ
ความตายเหล่านี้ สังสมความไม่เที่ยง จิตใจเราก็แปรปรวนไป คิดวันละร้อยล้านวันละร้อยครั้งพันครั้ง
ในสิ่งที่เราคิดขึ้นมาก็ไม่ใช่ความจริงทำไม่ได้ตามที่เราคิด ก็เหมือนกับความฝันที่ไม่ใช่ของจริง
ตื่นขึ้นแล้วก็หายไปดับไปทุกสิ่งทุกอย่างเป็นความเปลี่ยนแปลงในโลกนี้ก็คือโลกนี้เป็นโลกแห่งความเป็นอนิ
จจังคือโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงเรามัวไปรักอะไร? เรามัวไปรักความเปลี่ยนแปลง เราโกรธอะไร?
ก็โกรธความเปลี่ยนแปลง เราหลงอะไร? ก็หลงความเปลี่ยนแปลง
เราดีใจเสียใจเราก็ดีใจเสียใจกับความเปลี่ยนแปลง แล้วเราก็จะรู้จิตตัวเองว่าเราโง่หรือเราฉลาด
เมื่อเรารู้ความเปลี่ยนแปลงแล้วจิตเราไม่ยึดถือความเปลี่ยนแปลงคืออนิจจัง
เมื่อทุกอย่างมันอนิจจังเปลี่ยนแปลงแล้วเราก็รู้ว่าเป็นทุกข์
ทุกข์เกิดจากสัญญาใจที่มันจำได้หมายรู้แล้วก็ปฏิกิริยาที่ติดติดเอาไว้ว่าเป็นพ่อแม่พี่น้องบุตรภรรยาสามี
ลูกหลานเหลนโหลนทรัพย์สินสมบัติที่ยึดติดไว้ทั้งหมด เรายึดติดความเปลี่ยนแปลง
เราต้องรู้ความจริงตรงนี้ ที่เรายึดถือกัน ที่เรายึดถือความเปลี่ยนแปลง
และเมื่อเรายึดถือความเปลี่ยนแปลงก็ไม่มีสาระแก่นสารอะไร
เพราะสิ่งที่เรายึดถือก็นำแต่ความทุกข์นำโทษมาให้ เพราะความแก่ความเจ็บความตายเป็นของธรรมดา
เกิดขึ้นแล้วก็ต้องเป็นสภาวะอย่างนี้ทุกคนไม่มีใครที่จะลวงพ้นความแก่ความเจ็บความตายไปได้นี้เป็นของ
จริง
ทุกข์ที่เกิดจากความแก่ความเจ็บความตายนั่นแหละเป็นของควรกำหนดรู้ก่อนที่จะแก่จะเจ็บจะตายเราต้อง
องกำหนดรู้ทุกข์ที่รูป ที่เสียง ที่กลิ่น ที่รส ที่โณภูฐัพพะ
ธรรมารมณฺ์นี้เพราะเหตุปัจจัยทุกข์ทั้งหลายนี้ที่พระองค์สอนให้กำหนดรู้ทุกข์ก็คือต้องมารู้ทุกข์กับความเกิด
ความแก่ ความเจ็บ ความตายนี้ เมื่อเรารู้ทุกข์แล้วพระองค์ก็แสดงถึงสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์
สมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์เป็นของควรละเสียพระพุทธเจ้าสอนให้ควรละเสีย เพราะอะไรจึงต้องละ?
เพราะว่าละเสียก็คือละของไม่ดีนั่นแหละ เป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์คือต้นหาความอยาก อยากที่ไหน?

ก็อยากที่รูป ที่เสียง ที่กลิ่น ที่รส ที่โณภูฏัพพะ ที่ธรรมารมณ ถ้าเราละแล้วมันก็ว่าง ละแล้วก็ป็นศีล
 เน้นะคำว่าศีลเหมือนกับที่เราให้ทานเราให้แล้วก็หมดไปมันก็ว่าง มีอะไรก็ต้องให้หมดไปจากใจ
 ห่วงหรือกังวลนั้นแหละเป็นตัวทุกข์ การที่เราให้ทุกข์คือทุกสรรพสิ่งต้องใช้คำว่าทุกสรรพสิ่ง
 ถ้าทุกข์เฉยๆลอยๆมันก็ยังไม่เห็นชัดยังไม่เห็นแจ้ง เราต้องใช้คำว่าทุกสรรพสิ่ง ทุกสรรพสิ่งที่ใจมันรู้
 ใจ้ความรู้มันนั้นแหละที่มาผูกพันจิตวิญญาณของเรา ทำให้ใจเราเศร้าหมองขุ่นมัว
 เกิดความรักความชังความเกลียดความชมหรือเกิดราคะ โทสะโมหะ มานะ ทิฏฐิ อวิชชา
 มงายไปกับความไม่รู้ แล้วก็ป็นทุกข์กับความไม่รู้เนี่ยแหละทุกข์ ทุกวันทุกคืนทุกเดือนทุกปี
 เราก็จะพบแต่ความแก่ความเจ็บความตายทุกวันไม่ว่าเราจะทำกิจการงานที่ไหนต้องเจอทั้งนั้น
 คนเกิดคนแก่คนเจ็บคนตายทุกคนที่เราพบนั้นแหละท้ายสุดก็จะเป็นคนตายทั้งหมดต้องว่างเปล่า
 ตายแล้วก็ว่างเปล่าไม่มีอะไรเป็นเราเป็นของเราที่แท้จริง
 ที่เป็นพ่อเป็นแม่เป็นพี่เป็นน้องเป็นบุตรภรรยาสามีเนี่ย
 พระพุทธเจ้าจึงว่าการที่เราจะละทุกข์ต้องละสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์คือต้องละรูป เสียง กลิ่น รส โณภูฏัพพะ
 ธรรมารมณเนี่ยที่เป็นชนวนหรือเป็นปัจจัยทำให้เกิดขึ้นซึ่งความแก่ความเจ็บความตาย
 นิโรธความดับทุกข์ก็ควรทำให้แจ้งก็คือสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นก็ดับ
 ดับป็นธรรมดาสิ่งทั้งหลายมีเกิดขึ้นก็มีดับป็นธรรมดา
 สิ่งใดที่มีความเกิดความดับป็นธรรมดานั้นนั้นแหละที่พระองค์ว่าไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
 ทุกวินาทีทุกลมหายใจเข้า-ออก สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง
 เมื่อรู้ความจริงว่าเป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงแล้วก็เพื่อจะให้ว่างจากสิ่งที่เปลี่ยนแปลงก็คือไม่ให้มีสัญญาผูกมัดหรือ
 อผูกพันกับความรู้สึกที่เรียกว่าวิญญาณความรู้สึก
 ความรู้สึกที่มันเปลี่ยนแปลงไปทุกวันทุกวันนี้แหละเมื่อมันเคยชินแล้วมันก็เลยเหมือนกับว่าไม่รู้สึกรู้ว่าเป็น
 ทุกข์ ต้องใช้ความตั้งใจที่เรียกว่าสมาธิความตั้งใจมัน ตั้งใจมันกับความเปลี่ยนแปลง
 ตาเห็นรูปก็รู้ว่ารูปนี้เปลี่ยนแปลง หูได้ยินเสียงก็รู้ว่าเสียงเปลี่ยนแปลง จมูกได้กลิ่นก็รู้ว่ากลิ่นเปลี่ยนแปลง
 ลิ้นได้รสก็รู้ว่ารสนี้เปลี่ยนแปลง กายได้รับสัมผัสก็รู้ว่าสัมผัสนี้เปลี่ยนแปลง ใจได้รับรู้สิ่งที่ปรากฏกับใจ
 ก็สิ่งที่ใดไม่ว่ารูป เสียง กลิ่น รส โณภูฏัพพะ
 ธรรมารมณอย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นการรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงแต่เพราะความยึดถือที่เรียกว่าอุปาทานมี
 ความแก่กล้าหนาแน่นมันจึงไม่ค่อยรู้สึกรู้สากับความเปลี่ยนแปลงก็เลยป็นของธรรมดาเหมือนกับว่าความ
 มจริงป็นทุกข์ไม่รู้ทุกข์เพราะไม่ได้พิจารณาคือไม่ตั้งใจที่จะรู้ทุกข์มันก็ไม่รู้
 เหมือนเราไม่ตั้งใจที่จะเห็นสิ่งใดที่เราผ่านไปหรือผ่านมาเราไม่ตั้งใจที่จะเห็นมันก็ไม่เห็นไม่รู้ไม่ได้จำไว้
 เสียงก็เหมือนกันเราไม่ตั้งใจที่จะฟังก็ไม่รู้เรื่อง
 พูดเรื่องอะไรก็ไม่รู้เรื่องไม่สนใจไม่สนใจฟังก็ฟังไม่รู้เรื่องไม่มีเจตนาคือตั้งใจฟังก็ไม่รู้เรื่อง กลิ่น รส
 สัมผัสก็เช่นเดียวกันหมดต้องมีสมาธิคือตั้งใจมันในการดู การฟัง การดม การลิ้มเลีย
 การรู้รสหรือการสัมผัสถ้าเราไม่มีความตั้งใจที่จะรู้แล้วมันก็ผ่านไปใจ้ความผ่านไปนี้แหละคือความว่างทุกสิ่ง
 ทุกอย่างสรรพสิ่งทั้งหลายมันผ่านไป ผ่านไปแล้วมันก็เป็นอดีตแล้วก็ป็นอนิจจังแล้วก็ว่างไปแล้ว

ถ้าเราไปยึดติดอยู่ว่าเป็นเราเป็นของเราอยู่เนี่ยแหละเขาเรียกปัจจุบันธรรม เราต้องรู้ว่าปัจจุบันธรรมนี้มันเกิดขึ้นแล้วแล้วมันก็ดับไปแล้ว แล้วอนาคตมันยังไม่มาถึงมันก็ยังไม่เกิดขึ้น มันก็ไม่มี

มันก็ว่างทุกอย่างเป็นสรรพสิ่งทั้งหลายก็ว่างเปล่าแต่มันสำคัญที่ว่างจากการยึดถือคือจิตใจเราไม่ยึดมั่นถือมั่น ว่าสิ่งนั้นเป็นเราเป็นของเรา รับรู้ไม่รับเก็บ เหมือนกับคำที่ว่าสักแต่ว่า เห็นสักแต่ว่าเห็น ได้ยินสักแต่ว่าได้ยิน ได้กลิ่นสักแต่ว่าได้กลิ่น ได้รู้รสก็สักแต่ว่าได้รู้รส ภายได้สัมผัสก็สักแต่ว่าได้สัมผัส ใจได้รับรู้ธรรมารมณก็สักแต่ว่าได้รับรู้ธรรมารมณ คำว่าสักว่าอันนี้แหละ เราต้องรู้ว่าคำว่าสักว่า คือเราเห็นรูปเราก็อย่าไปเพิ่มความรู้ว่ามันเป็นรูปอะไรขึ้นมา เป็นเสียงอะไรขึ้นมา เป็นกลิ่น เป็นรส เป็นสัมผัสอะไรขึ้นมา การที่เราไปเพิ่มในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัสนั้นแหละมันจึงเป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นถ้าเราเข้าใจคำว่าสักแต่ว่าก็คือสิ่งที่เรารู้อยู่แล้ว

แต่เราไม่เพิ่มความรู้เข้าไปมันก็สักแต่ว่ารู้เท่านั้นเอง คำว่าสักแต่ว่ารู้ รู้แล้วมันก็ผ่านไปว่างไปความทุกข์ก็ไม่เกิดขึ้นในใจอุปทานในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโณฐัพพะ ในธรรมารมณก็ไม่เกิดขึ้นในใจ ใจก็ไม่มีสัญญาที่จะไปจดไปจำเขาเรียกสัญญาใจ ไม่ผูกพันกับอารมณ ความรู้กับจิตวิญญาณของใจไม่ไปผูกพันกับรูป เสียง กลิ่น รส โณฐัพพะ ธรรมารมณเนี่ย

ไอ้ความรู้ชนิดต่างๆที่เราไม่เคยรู้แล้วมันรู้ขึ้นมาอันนั้นแหละที่พระองค์เห็นสภาวะเช่นเดียวกันหมดคือมันเปลี่ยนแปลงไม่เพียงเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตานั้นแหละจึงเรียกว่าตรัสรู้ รู้ในสิ่งที่คนอื่นไม่รู้มันแหละ ที่พระองค์เรียกว่าปัจจุตัง

รู้ได้เฉพาะตนเองเพราะเราได้รู้ได้เห็นได้เข้าใจได้ทราบได้รู้สึกว่ามันเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเมื่อเชื่อกันทุกเวลานาทีทุกวินาทีทุกชั่วโมงเนี่ยเปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่ละวันแต่ละวันเนี่ยอนิจจังไป ไม่ว่าจะกลางวันไม่ว่ากลางคืน สรรพสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นอยู่ แต่เราไม่มีความตั้งใจที่จะกำหนดรู้หรือตั้งใจรู้

มันก็ไม่รู้มันก็ผ่านไปเฉยๆมันแหละพระพุทธรเจ้าสอนให้กำหนดรู้ทุกข์ที่เกิดขึ้น

เกิดขึ้นจากความไม่รู้ที่เรียกว่าโงะหรือเรียกว่าอวิชชาความไม่รู้ โงะแปลว่าความหลง หลงมัวเมาไปแล้วก็เป็นความประมาทด้วย พระองค์สอนไม่ให้ประมาทไม่ให้ประมาทใครๆก็ได้ยินได้ฟัง แต่พระองค์สอนไม่ให้ประมาทไม่ให้ประมาทกับอะไร?ไม่ให้ประมาทกับอนิจจัง ทุกขัง อนัตตานั้นแหละ ไม่ใช่ประมาทอย่างอื่น เมื่อเรารู้ว่าประมาทกับอนิจจัง ทุกขัง

อนัตตาเพื่ออะไรเพื่อเราจะได้ไม่ประมาทคือระมัดระวังไม่ให้อนิจจังไปเร็ว ไม่ให้ทุกข์ไปเร็ว ไม่ให้อัตตาไปเร็ว ไม่ให้แก่เจ็บตายไปเร็วเนี่ย ทำให้อนิจจังช้าลง เป็นทุกข์ช้าลง ตายช้าลง แก่เจ็บตายช้าลง เนี่ยเป็นความประสงค์ของพระพุทธรเจ้าที่สอนให้กำหนดรู้ทุกข์

เมื่อเรากำหนดรู้แล้วเราเข้าใจในความที่เราอยู่แล้วตามความหมายที่พระองค์แสดงแล้วเนี่ยเราจะได้ประโยชน์ทุกอย่างอนิจจังแน่นอนอนเป็นทุกข์แน่นอนอนัตตาแน่นอน แต่เราเป็นผู้มีปัญญาคือมีเหตุมีผล

ว่าเราทำอย่างไรจึงจะอนิจจังช้าลง เป็นทุกข์ช้าลง เป็นอนัตตาช้าลงแก่ เจ็บ ตายช้าลง? เราจะต้องมาทำความรู้ตรองนี้ ที่พระพุทธรเจ้าว่าทุกข์เป็นของควรกำหนดรู้ คือรู้ทุกข์ตรองนี้

แล้วก็ให้พิจารณาว่าสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์คือต้นหาความยาก รู้แล้วอย่างเดียวไม่พอแล้วยังอยากอีก

อยากที่ไหน? ก็อยากในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโณฏฐัพพะ ในธรรมารมณ
 เนี่ยที่พระองค์ว่าเป็นของละเอียด แล้วทำไมพระองค์จึงสอนให้ละเอียด?
 เพราะว่าเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ละเอียดแล้วมันจะได้ว่างนั่นเอง เมื่อเราว่างแล้วเราจะได้ไม่มีทุกข์ ถ้าเราว่างจากรูป
 เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณได้เราก็ไม่มีทุกข์จากรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ
 ธรรมารมณอีกต่อไปเนี่ยที่พระองค์ละเอียดแล้วก็ว่างหรือละเว้นก็ว่างหรือเวระมะณีละเว้นนั้นแหละก็คือว่างพระ
 องค์สอนให้ว่าง เมื่อเรารู้ว่าพระองค์สอนเนี่ย
 นิโรธความดับทุกข์เป็นของทำให้แจ้งคือทำความว่างให้เกิดขึ้นนั่นเองความหมาย
 ถ้าเราทำความว่างให้เกิดขึ้นกับใจ ตาเห็นรูปก็ว่างจากรูป หูได้ยินเสียงก็ว่างจากเสียง
 จมูกได้กลิ่นก็ว่างจากกลิ่น ลิ้นได้รสก็ว่างจากรส กายได้สัมผัสเย็นร้อนอ่อนแข็งก็ว่างจากเย็นร้อนอ่อนแข็ง
 ใจได้รับทราบธรรมารมณก็ว่างจากธรรมารมณ
 อันนี้แหละที่เป็นของควรทำให้แจ้งคือทำความว่างให้เกิดขึ้นในจิต
 นิโรธความดับทุกข์ก็คือต้องดับอารมณ์นี้แหละคือดับตัวผู้รู้ ตราบใดที่ยังมีตัวผู้รู้คือมีจิตวิญญาณ
 ใช้อัจฉริยะอันนี้อยู่ตลอดเวลาคือวิญญาณเขาเรียกกายะประสาท ประสาททางตา ประสาททางหู
 ประสาททางจมูก ประสาททางลิ้น ประสาททางกาย ประสาททางใจเนี่ยมันเกี่ยวกับกายะประสาท
 ถ้ากายะประสาทไม่สมบูรณ์มันพิกลพิการไปเหมือนกับคนเป็นอัมพาตอัมพฤกษ์
 กายะประสาทตาไม่ดีก็มองไม่เห็น ประสาทหูไม่ดีก็ไม่ได้ยิน ประสาทจมูกไม่ดีก็ไม่ได้กลิ่น
 ประสาทลิ้นไม่ดีก็ไม่รู้รส
 ประสาททางกายะประสาทไม่ดีก็ไม่รู้สัมผัสประสาทหรือประสาททางใจไม่ดีก็ไม่เลื่อมใสในรูป ในเสียง
 ในกลิ่น ในรส ในโณฏฐัพพะ ในธรรมารมณ คำว่าประสาทะแปลว่าความเลื่อมใส
 แต่ภาษาไทยเขาว่าประสาท เพราะฉะนั้นต้องเข้าใจตรงนี้ ตอนนี้อันนี้ถ้าเราไม่ประสาทไม่ประสาทะในรูป เสียง
 กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณแล้วจิตเราก็จะว่างจากรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ ธรรมารมณ
 แล้วมาถึงมรรคที่พระองค์ว่าควรเจริญให้มากเนี่ยมรรคทางเข้าถึงความพ้นทุกข์ดับทุกข์เป็นของควรเจริญใ
 ห้มากเราจะทำอย่างไร ถึงจะเรียกว่าเจริญให้มากหรือที่เรียกว่าภาวนาให้มาก
 ตาเราเห็นรูปก็ให้ว่างจากรูปเรื่อยไป หูได้ยินเสียงก็ให้ว่างจากเสียงเรื่อยไป
 จมูกได้กลิ่นก็ให้ว่างจากกลิ่นเรื่อยไป ลิ้นได้รสก็ว่างจากรสเรื่อยไป กายได้สัมผัสก็ว่างจากสัมผัสเรื่อยไป
 ใจได้รับรู้ธรรมารมณก็ว่างจากธรรมารมณเรื่อยไป รับรู้แล้วก็ว่าง
 พระพุทธเจ้าพระอรหันต์เจ้านั้นแหละเขาเรียกอริยกันตศีลรับรู้ไม่รับเก็บ เพราะอะไรจึงรับรู้?
 เพราะตายังคืออยู่กายะประสาทยังคืออยู่ กายะประสาททางหูยังคืออยู่ กายะประสาททางจมูกยังคืออยู่
 กายะประสาททางลิ้นยังคืออยู่ กายะประสาททางกายยังคืออยู่
 กายะประสาททางใจเขาเรียกสัญญาใจยังคืออยู่
 เพราะฉะนั้นการที่เราจะละสัญญาใจหรือสัญญาอารมณ์เนี่ย อุบายพระพุทธเจ้ามีมากมาย
 แต่ว่าสำหรับผู้รู้อย่างพระพุทธเจ้าพระอรหันต์เจ้าแล้วก็คือรับรู้ไม่รับเก็บ เพราะตายังคืออยู่ หูคืออยู่ จมูกคืออยู่
 ลิ้นคืออยู่ กายคืออยู่

ใจคืออยู่รับรู้ไม่รับเก็บแต่ที่ไม่เก็บไว้เพราะอะไร? เพราะพระองค์พระพุทธรูปเจ้าพระอรหันต์เจ้ารู้ว่าไม่ใช่ของพระองค์เหมือนตาเราเห็นรูปรูปที่ถูกเห็นนั้นไม่ใช่ของพระพุทธรูปเจ้า ไม่ใช่ของพระธรรมเจ้า ไม่ใช่ของพระอรหันต์เจ้า นั่นนะพระองค์จึงรับรู้ว่ามีอยู่แต่ว่ารูปนั้นไม่ใช่ของพระองค์ ไม่ใช่ของพระธรรม ไม่ใช่ของพระสงฆ์หรืออริยสงฆ์นี้จะต้องรู้ตามความเป็นจริงอย่างนี้เนี่ย

ถ้าเรากายะประสาทคืออยู่รับรู้ไม่รับเก็บเนี่ยมันต่างกับคนที่ไม่รู้หรือต่างจากคนเป็นอัมพฤกษ์อัมพาตหรือกายะประสาทเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถที่จะเห็นปกติได้ยินปกติได้กลิ่นปกติได้รู้รสปกติได้รู้สัมผัสปกติได้รู้กรรมารมณปกติ

เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้ปกติแต่สิ่งที่เรารู้ทั้งหมดไม่ใช่เราไม่ใช่ของเราเลยเพราะฉะนั้นเราไม่ควรที่จะเก็บไว้ในใจ

เราจะได้ไม่หนักใจไม่ท้อใจไม่ทำใจของเราให้เศร้าหมองไม่ทำใจของเราให้เป็นไข้ใจหรือป่วยใจใจเป็นไข้หรือคนเป็นทุกข์นั้นเนี่ยอันเดียวกันเหมือนใจมันไปแบกทุกข์เอาไว้คือแบกสัญญาอุปาทานหรือแบกอารมณ์หรือแบกทุกข์เอาไว้

ถ้าเราว่างจากตัวผู้รู้ได้นั้นแหละเราก็จะรู้ว่าเรานั้นแหละเป็นผู้สิ้นทุกข์พ้นทุกข์พยากรณ์ได้ว่าชาตินี้เหมือนพระองค์ตรัสอภิสวาจา **อตุโคหมสุมิ โลกสุตฺต เขฏฺฐสุ เสฏฺฐสุ หสมฺมิมฺมุตติมา เม ชาตี นตฺถิทานิ**

ปุนพฺภวเนี่ยชาตินี้พระองค์เกิดขึ้นแล้วพระองค์เป็นผู้ใหญ่ในโลกหรือว่าเป็นผู้ที่ใหญ่

แล้วก็เป็นผู้ใหญ่เป็นผู้ใหญ่ในโลกแล้วก็การเกิดอีกไม่มีก็เพื่อจะยืนยันขึ้นที่การเกิดที่เห็นปัจจุบัน? ถ้าพูดถึงเกิดปัจจุบันเนี่ยเกิดทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย

ทางจิตเนี่ยก็เกิดแล้วก็ตรัสรู้ก็ตรัสรู้ทางตา ทางหูทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย

ทางจิตนั้นเนี่ยที่พระองค์ตรัสรู้เนี่ยเพื่อประมวลมาที่นี้แต่พระองค์ตรัสรู้มายิ่งใหญ่ไพศาลพระองค์มีสติปัญญามากมายมหาศาล

แต่อาตมาก็เอามาทำตามเพียงเอามาเป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวต้องว่าอย่างนี้เอามาอย่าให้เห็นมาให้เข้าใจมาให้รู้ชัดเห็นชัดเนี่ยมาตรงนี้มาตรัสรู้ที่รูป เสียง กลิ่น รสว่าตา หู จมูก ลิ้น กาย

ใจเนี่ยมันต้องแก่ต้องเจ็บต้องตายเหมือนกับวันที่พระองค์จะออกมหาภิเนษกรมณพระองค์ไปเห็นคนแก่คนเจ็บคนตายมาเนี่ย แล้วพระองค์ก็โอบนโยโกเข้ามาสู่ตัวคือพระองค์นั้นจะต้องแก่ต้องเจ็บต้องตายอย่างนั้น ไม่ใช่ว่าพระองค์แก่เจ็บตายคนเดียว บรรพวารทั้งหมดเลย

ไม่ว่าจะเป็นพระอัครมเหล่าหรือพระราหูลที่เกิดมานี้ต้องมาพบความแก่ความเจ็บความตาย

พระองค์ประมวลลงมาเป็นอันเดียวกันหมดเลยอันนี้ก็เกิดขึ้นที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย

ใจเนี่ยแล้วพระองค์มารู้ว่าตา หู จมูก ลิ้น กาย

ใจเนี่ยเป็นปัจจัยเหตุให้เกิดทุกข์คือต้นหาความอยากทำให้เกิดอยากได้รูปนั้น

รูปนี้ไม่พอใจรูปนี้เปลี่ยนใหม่เสียงนั้นดีเสียงนั้นไม่ดีเปลี่ยนใหม่ กลิ่นไม่ดีเปลี่ยนใหม่ รสไม่ดีเปลี่ยนใหม่ สัมผัสไม่ดีเปลี่ยนใหม่

รับรู้ไม่ดีเปลี่ยนใหม่เนี่ยมันเปลี่ยนไปเรื่อยๆก็อันิจจังไปเรื่อยๆแล้วก็ทุกข์ไปเรื่อยๆแต่สำหรับคนที่ไม่มีเหตุมีผลคืออปัญญาแล้วรับรู้แล้วไม่รับเก็บแล้วมันก็ไม่เปลี่ยนมันว่างไปมันก็เปลี่ยนไปเป็นความว่างทั้งหมด รูปว่าง

เสียงว่าง กลิ่นว่าง รสว่าง โณภูฐัพพะว่าง ธรรมารมณว่าง เนี่ยจึงเรียกว่าเปลี่ยน
 แล้วก็ตรัสรู้ที่ใจที่ใจมันรับรู้ รู้อรูป รู้เสียง รู้กลิ่น รู้รส รู้โณภูฐัพพะ รู้ธรรมารมณเนี่ย
 ตรัสรู้ที่ใจประมวลมาที่ใจก็จะได้ลึกลงไปกว่านั้นอีก
 แต่ว่าตรัสรู้ที่รูปเพราะตามันเห็นรูปแล้วว่ามันสวยมันงามอะไรนั้นนะเป็นสมมุติทั้งหมดเรียกว่ารูป
 เรียกว่าเสียง เรียกว่ากลิ่น รส สัมผัสเนี่ยสมมุติทั้งหมด รูปสมมุติ เสียงสมมุติ กลิ่นสมมุติ รสสมมุติ
 โณภูฐัพพะสัมผัสสมมุติ ธรรมารมณสมมุติทั้งหมด เมื่อเราไม่ยึดติดแล้วมันก็วิมุตติก็หลุดพ้น
 หลุดพ้นจากสมมุตินั้นแน่แล้วเราก็ทำจิตให้เคยชินกับวิมุตติความหลุดพ้นคือไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ไม่
 ตกเป็นทาสของรูป ไม่ตกเป็นทาสของเสียง ของกลิ่น ของรส ของโณภูฐัพพะ ของธรรมารมณ
 เราก็จะวิมุตติหลุดพ้นเพราะสรรพสิ่งทั้งหลายเป็นสมมุติ
 เมื่อเรารู้อสมมุติแล้วเราก็ไม่ยึดติดสมมุติแล้วเราจิตเราก็วิมุตติเวลาเราจะนิพพานเราจะเข้าถึงนิพพานัง
 พรหมัง สุธมฺมญังก็ต้องว่างจากสมมุติและวิมุตติเนี่ยต้องว่างอย่างยิ่งคือว่างจากภายในภายนอก
 ทั้งสมมุติและวิมุตติ สมมุติภายนอก
 วิมุตติภายในเนี่ยที่เราไม่ยึดติดมันเนี่ยต้องทำให้ว่างบริสุทธิ์หมดจดสิ้นเชิงเนี่ย ตรัสรู้ทางตา ทางหู ทางจมูก
 ทางลิ้น ทางกาย แล้วก็ไปตรัสรู้ที่ใจให้ใจว่างให้หมดจึงเรียกว่าอัสวัคชยญาณ
 คำว่าอัสวัคชยญาณก็คือทำอัสวะให้สิ้นไป อะไรคืออัสวะ? อัสวะก็คืออารมณ์นี้แหละ
 อารมณ์คืออะไร? อารมณ์คือรูป เสียง กลิ่น รสโณภูฐัพพะ
 ธรรมารมณเนี่ยเป็นอัสวะที่หมักหมมหมักคองไว้เป็นอนกชาติเวียนว่ายตายเกิดก็เพราะรูป เสียง กลิ่น
 รสโณภูฐัพพะ
 ธรรมารมณเนี่ยตอนเนี่ยต้องสาวลึกลงไปว่าเนี่ยที่ตรัสรู้ที่ใจก็เพราะว่าใจที่เก็บธรรมารมณเอาไว้เก็บอารม
 ณไว้เป็นธรรมารมณที่อยู่กับจิตไว้เนี่ยมากมายกายกองคำว่าอัสวัคชยญาณก็คือทำอารมณ์ให้สิ้นไปให้ว่าง
 ไป นั่นแหละจึงจะเรียกว่าอัสวัคชยญาณสิ่งที่พระองค์ตรัสรู้คือได้บุพเพนิวาสานุสสติญาณ
 จตุปปาทญาณเนี่ยพระองค์ใช้มหาสติระลึก รู้ ระลึกไปรู้ไป
 ระลึกไปรู้ไปคือคำว่าระลึกไปรู้ไปเนี่ยคือทั้งสติด้วยสัมปชัญญะด้วยพอถึงอัสวัคชยญาณเนี่ยคือทำอัสวะ
 ให้สิ้นไปเนี่ยเหลือแต่สัมปชัญญะรู้จิตรู้สติแล้วก็อัสวะคืออารมณ์ทั้งหลายที่สติระลึกมากมายนับภพนับชา
 ตีไม่ถ้วน ที่ทำอัสวะให้สิ้นไปคือทำอารมณ์คือบุพเพนิวาสานุสสติญาณ
 จตุปปาทญาณเนี่ยเพราะฉะนั้นใครที่ยังยึดติดถนอมติดถนอมอะไรเนี่ยก็คือติดอัสวะนั่นเองยังไม่หลุดพ้นไป
 ไม่ได้อย่าไปให้ความสำคัญของญาณของฌานพวกนี้ค่อยโตโขมงโง่งงได้ญาณนั้นญาณนี้แต่ยังยึดติดอยู่ก็
 ยังใช้ไม่ได้ติดถนอมติดถนอมก็ยังใช้ไม่ได้อัสวะก็คืออารมณ์นี้แหละ อารมณ์ก็เป็นญาณคือเอารูปเป็นบาท
 ฌานคือการเพ่งเอารูปเป็นบาททั้งญาณทั้งถนอมนี้ก็ให้ว่างไปให้หมดเพราะฉะนั้นบุพเพนิวาสานุสสติญาณ
 จตุปปาทญาณนี้พระองค์ใช้ทั้งสติและสัมปชัญญะคู่กันไปแต่พอถึงอัสวัคชยญาณเนี่ยพระองค์ใช้สัมปชัญ
 ญะอย่างเดียวให้อารมณ์และให้สติยุติไปหมดเลยต้องว่าไม่มีการระลึกอีกต่อไป
 เมื่อสติมันว่างไปแล้วไม่มีการระลึกรู้แหละพระองค์จึงแสดงถึงความรู้แจ้ง
 สัมปชัญญะคือให้รู้จิตรู้สติไม่ให้ระลึกรู้ต่อไปคือให้ระลึกรู้มาทั้งหมดนะบุพเพนิวาสานุสสติญาณ

จุดปฐมาตญาณเนี่ยว่างไปให้หมดเลยจึงเรียกว่าอสาวิชยญาณคือทำความรู้ให้สิ้นไป
 ญาณคืออสาละให้สิ้นไปจากรู้ว่าทำอสาละให้สิ้นไปคือทำกรรมให้สิ้นไป
 เมื่อรู้แล้วที่นี้มันก็เลยเป็นปกติตาปกติ หูปกติ จมูกปกติ ลิ้นปกติ กายปกติ
 จิตปกติเพราะมันไม่เคยรู้ที่มันรู้เนี่ยจึงเรียกว่านิพพานัง ปรมัง สุขัง เป็นสุขแต่เป็นนิรามิสสุข
 สุขที่ว่างไปจากรูป เสียง กลิ่น รสโณฏฐัพพะ ธรรมารมณเญเขาเรียกนิรามิสสุขหรือเรียกว่านิพพานัง ปรมัง
 สุขัง สุขเกิดขึ้นจากความว่างไม่มีอาลัยเขาเรียกอนาลโยไม่มีอาลัย
 เนี่ยถ้าเราทำจิตให้ว่างสม่าเสมอจนตายเนี่ยเขาจึงเรียกว่านิพพานัง ปรมัง
 สุขุญฺงหรืออนุปาติเสสนิพพานคือสังขารว่างเนี่ยต้องเผาไหม้ทำลายให้หมดไม่ได้ยึดติดแม้สังขารว่างกา
 ยและความรู้ต้องว่าดับหมดนิโรธะความดับ ดับแล้วก็ว่างไปให้หมดจึงเข้าถึงนิพพานัง ปรมัง
 สุขุญฺงเนี่ยเป็นอย่างนี้เพราะฉะนั้นประสูตร ตรัสรู้ ปรินิพพานเนี่ยที่จิตที่ตา ที่หู ที่จมูก ที่ลิ้น ที่กาย
 ที่จิตในปัจจุบันเราเนี่ยไม่ต้องไปรอตรัสรู้เมื่อนั้นเมื่อนี้ ต้องเอาเดี๋ยวนี้เป็นปัจจุบันธรรมเดี๋ยวนี้
 ถ้ารอเมื่อนั้นเมื่อนี้มันอาจจะเข้าไปเราอาจจะพลาดโอกาสดีหรืออาจถูกเวทนาทุกข์ครอบงำ
 เวทนาทุกข์ทางกายเวทนาทุกข์ทางจิต คำว่าเวทนาหมายถึงสุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจ
 อุกเขขาเนี่ยเวทนาทั้งสามจะครอบงำใจเราทำให้ใจเราไม่ว่าง เพราะฉะนั้นก็ประมวลมาอยู่แค่เนี่ยตรัสรู้
 ประสูตรก็เกิดขึ้นที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็รู้ที่ใจเนี่ย เกิด แก่ เจ็บ
 ตายก็อยู่ที่เนี่ยไม่ได้อยู่ที่อื่นอันนี้ต้องเรียกว่าปัจจุบันธรรมหรือของใกล้ตัวมันจึงจะเข้าใจชัด
 ถ้าไปแสวงหาตัวผู้รู้ ตัวผู้รู้คืออะไร? เราจะไปหาเจอที่ไหน?
 เพราะไม่มีตัวตนเป็นนามธรรมตัวผู้รู้ก็คือจิตหรือวิญญาณนี้เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่มีความตั้งใจที่เรียกว่าส
 มาธิเราจะรู้จักตัวผู้รู้ได้อย่างไรนั้นแหละที่ต้องทำสมาธิก็คือเพื่อที่จะทำตัวผู้รู้ให้ว่าง
 เวลาปรินิพพานเนี่ยต้องว่างจากตัวผู้รู้ด้วย
 ตัวผู้รู้ต้องดับด้วยที่ในพระไตรปิฎกอุปมาไว้เหมือนกับน้ำมันตะเกียงที่มันดูน้ำมันจนแห้งแล้วค่อยๆไหม้ไ
 ส้มันค่อยๆรู้ลึกรู้ลุ่มมันไหม้ให้หมดแล้วมันก็ดับนั่นแหละต้องให้เป็นอย่างนั้นที่อาตมาเคยเทศน์สอนเรื่อง
 จิตเพ่งจิตนั่นแหละต้องดูว่าจิตจะดับยังงัย
 ความรู้ตัวผู้รู้จะดับยังงัยเนี่ยต้องมาเพ่งตรงนี้ต้องมีประสบการณ์จริงถ้าเราไม่มีประสบการณ์จริงเราจะไม่รู้
 เรื่องเลยต้องว่าอย่างนี้ถึงจะอธิบายวิจิตรพิศดารอย่างไรก็เข้าถึงได้ยาก
 เพราะอะไรจึงเข้าถึงได้ยาก? เพราะขาดความตั้งใจที่เรียกว่าสมาธิความตั้งใจมันพระองค์จึงสอนให้มีความ
 ตั้งใจมันกับสุญญตสมาธิให้มันตัดจากความว่างเป็นอารมณ์
 ใช้ความว่างนั่นแหละเป็นอารมณ์ของจิตจึงเรียกว่าสุญญตสมาธิ
 แล้วมันว่างจนเคยชินนั่นแหละจิตมันจะเข้าถึงสุญญตวิโมกข์
 คำว่าสุญญตวิโมกข์คือหลุดพ้นด้วยความเคยชินคือความว่างเดียวจะนึกว่าเหม!
 มีวิจิตรพิศดารอะไรอีกความจริงพระองค์แสดงไว้เพื่อให้รู้ชัดเข้าใจชัดมาฝึกความว่างๆที่หลังมันว่างเคยช
 ินแล้วนั่นแหละใช้ความเคยชินนั่นแหละที่พระองค์เรียกว่าสุญญตวิโมกข์คือมันหลุดพ้นด้วยความว่างจนเคย
 ชิน หลุดพ้นจากรูป เสียง กลิ่น รสโณฏฐัพพะ ธรรมารมณทั้งวันทั้งคืนทั้งเดือนทั้งปี

ทุกสรรพสิ่งในโลกทั้งมนุษย์โลก เทวโลก มารโลก พรหมโลกหมดทั้งอกนิภูสุพรหม สุทัสสีพรหม
 สุทัสสาพรหม อตปฺปาพรหม อวิหาพรหม เวทีปฺผลาพรหม สุภิกฺกิตฺทาพรหม อปฺปมาณสุภาพรหม
 ปรีตตสุภาพรหม อาภัสสาพรหม อปฺปมาณาภาพรหม ปรีตตภาพรหม มหาพรหมมาพรหม ปุโรหิตาพรหม
 ปาริสัชชาพรหม กายิกาพรหม วาจกปฺรณิมิตฺตวตฺตีเทวา นิมมานรตีเทวา ตฺลุสิตาเทวา ยามาเทวา
 ดาวติงสาเทวา จาตุมาหาราชิกาเทวา อากาศเทวา ภูมมะเทวา รุกขเทวา อารักขเทวา
 อสฺตัญญีพรหมมารเนี้ยว้างหมด
 อสฺตัญญีพวกพรหมรูปพักเนี้ยว้างหมดเพราะจิตไม่ว่างมันเลยมีสฺตัญญาใจอยู่มันเลยตายในขณะรูปเป็นรูปก็ไป
 ปล่อยในชั้นพรหมรูปพรหม ตายในขณะยืนหรือนั่งหรือนอนก็อยู่ในอิริยาบถนั้นเนี้ย สมมาบัติญาณ
 สมมาบัติฌานทั้งญาณทั้งฌานเนี้ยเป็นมารทั้งนั้นเลยพวกที่คนไม่รู้ยึดติดอเนญชาภิสังขารมาร
 อเนญชาภิสังขารมารเนี้ยเพราะฉะนั้นสังขารก็คือการปรุงแต่ง วิสังขารคือไม่มีการปรุงแต่ง
 เพราะฉะนั้นต้องว่างไปทั้งสังขารวิสังขารจึงบริสุทธิ์หมดจดสิ้นเชิงเนี้ยอากาสานัญจายตนะมาร
 วิญญานัญจายตนะมาร อากิญจัญญายตนะมาร
 เนวสฺตัญญาตสฺตัญญายตนะมารก็คืออรูปลานเนี้ยเป็นมารเพราะใครเข้าถึงแล้วก็มีอายุนานมากเลย
 แล้วก็พอมดกำลังญาณกำลังฌาน
 แล้วก็ต้องจุติปฏิสนธิอีกมากมายนับภพนับชาติไม่ถ้วนก็ไม่มีประโยชน์เหมือนคนนอนหลับแค่นั้นเองแต่หล
 บนานหลับนานไปหน่อยเหมือนพระยานาคพระยากาพินาคราชหลับนานพุทธานดรหนึ่งเวลาพระพุทธรเจ้า
 ธิษฐานลอยถาด ถาดกระทบกันก็ตื่นขึ้นมาว่าไอ้!
 เมื่อวานนี้ก็ตรัสไปแล้วองค์หนึ่งวันนี้นั่งตรัสอีกองค์หนึ่งเนี้ยนอนหลับที่หนึ่งพุทธานดรเลยเนี้ยหลับนาน
 แต่อสฺตัญญีพรหมนานกว่านั้นหรืออรูปรหมอีก๔ชั้นนานกว่านั้นอีกที่เป็นมารเพราะไม่เกิดมรรคเกิดผล
 มารก็คือถ้าเราพิจารณาตามพยัญชนะมารก็คือมอ-สระ-อา-รอ มาร ถ้าเราเอาสระมา อะแปละว่าไม่
 มาสะกดตรงตัวรอ ก็มาระเมื่อเราอ่านว่ามาระคำว่ามารก็หายไปแล้ว วาจกมารแล้ว
 สิ่งใดที่เรายึดติดนั้นแหละเป็นมารทั้งหมดเลย แต่ที่เราารู้แล้วละนั่นเนะจึงจะเป็นสัมมาทิฏฐิ
 ที่เรารู้แล้วเราไม่ละนั่นเนะเป็นโมหะเป็นมิจฉาทิฏฐิ
 เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้แล้วเข้าใจแล้วเนี้ยเราก็ต้องทำความเข้าใจความคุ้นเคย คำว่าทำความเข้าใจคือต้องทั้งยืน เดิน
 นั่ง นอนเนี้ยเขาเรียกว่ากุศลแปลว่าความฉลาด ฉลาดในขณะยืน ฉลาดในขณะเดิน ฉลาดในขณะนั่ง
 ฉลาดในขณะนอนเนะต้องว่างทุกอิริยาบถไม่ต้องยึดติดสิ่งใดคำว่าไม่ยึดติดสิ่งใด
 คำว่าไม่ยึดติดก็คือไม่มีทั้งสฺตัญญาและอุปาทานในสิ่งใด ๆ
 จิตมันก็จะได้ว่างไปเรื่อยๆมันเปลี่ยนอิริยาบถมันก็เป็นอัตโนมัติของมันเอง เพราะมันนั่งนาน ยืนนาน
 เดินนาน
 นอนนานเนี้ยมันเป็นสฺตัญญามันเป็นกิริยาอาการของสังขารร่างกายที่ไม่ทนต่อทุกข์พอมันเปลี่ยนอิริยาบถมัน
 นั้นก็เปลี่ยนไปแล้วอนิจจังไปแล้ว เวทนาทางนั้นก็หายไปเมื่อยืนขึ้นหรือเดิน
 อิริยาบถมันก็อนิจจังทุกขังอนัตตาเพราะฉะนั้นมันเป็นธรรมะ ยืน เดิน นั่ง
 นอนฉลาดก็คือฉลาดที่จะทำจิตให้ว่างยืนมันก็ให้ว่าง เดินก็ให้ว่าง นั่งก็ให้ว่าง

นอนก็ให้ว่างทุกอิริยาบถต้องว่าง

รู้ได้เป็นปัจเจกตั้งด้วยตัวเราเองรู้ว่าจิตเราว่างหรือจิตไม่ว่างไม่ต้องไปถามใครด้วย

ถ้าเราคิดไปถามคนนั้นคนนี้แล้วให้คนนั้นคนนี้ตัดสินว่าเราว่างหรือไม่ว่างก็ใช้ไม่ได้ยังไม่เป็นปัจเจกตั้ง

ยังไม่เข้าถึงตัวจริงถ้าเข้าถึงตัวจริงแล้วไม่ลังเลสงสัยคำว่าไม่ลังเลสงสัยคือไม่มีวิตกวิจารณ์สังขารไม่ปรุงแต่ง

ถ้าเรายังมีวิตกวิจารณ์ในรูป วิตกวิจารณ์ในเสียง วิตกวิจารณ์ในกลิ่น วิตกวิจารณ์ในรส วิตกวิจารณ์ในโณภูมิจิตสัมผัส

วิตกวิจารณ์ในธรรมารมณเณียวิตกวิจารณ์แล้วสังขารก็ปรุงแต่งไปทั้งวันทั้งคืนทั้งยืน ทั้งเดิน ทั้งนั่ง

ทั้งนอนเนี่ยปรุงแต่งหลับยังไปฝันอีก

เนี่ยปรุงแต่งถ้าจิตเราว่างแล้วแม้แต่ฝันก็ไม่มีถึงเวลาแล้วมันก็จะตื่นโดยอัตโนมัติของมันเพราะฉะนั้นเราต้อง

รู้ตรงนี้เนี่ยตรัสรู้ที่โยมไม่เคยฟังเนี่ย ถ้าไปตรัสรู้อย่างพระพุทธเจ้าโยมก็ไม่ทันเห็นพระพุทธเจ้า

ไม่ทันฟังพระพุทธเจ้าแต่อาตมาก็ต้องเอามาแสดงประสูตรทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย

ทางจิตให้โยมได้รู้เอาไว้เกิดประสูตร ตรัสรู้ ปรินิพพานที่ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย

เขาจึงเรียกว่าอายตนะนิพพานคือว่างจากความยึดถือแต่แท้จริงแล้วต้องให้ใจเราว่างจากอายตนะนั้นที่ตาไป

ไปเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายได้รับรู้สัมผัส ใจได้รับรู้ธรรมารมณเณี่ยต้องว่าง

ว่างจากการยึดถือว่าเป็นตา ว่างพ้นไปจากตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจอีกเนี่ย

แม้แต่คำว่านิพพานก็ให้ว่างอีกไม่ต้องไปมีสัญญาในนิพพานแต่อาศัยความเคยชินในความว่างจิตจะนุ่มไป

เองเงื่อมไปเองสู่พระนิพพานเนี่ยไม่ต้องตั้งใจเพราะเพราะเราฝึกคือมีสัญญาตสมาธิตั้งใจมันกับความว่างอยู่

แล้วที่นั่นมันเคยชินกับความว่างจิตมันก็เข้าถึงสัญญาตวิโมกข์คือพ้นด้วยความเคยชินนั่นแหละจึงเรียกว่าสัญญา

ตวิโมกข์ที่นั่นถ้ามันชินจนกระทั่งหมดอายุขัยมันตายนั่นนะจิตมันจะนุ่มไปสู่นิพพานั่ง ปรมัง สุขญญัง

แค่เนี่ยจำเอาไว้ให้ดีประสูตร ตรัสรู้ ปรินิพพานในปัจจุบันมีใจความแค่นี้

ถ้าจะอธิบายตามพระพุทธโอวาทหรือครั้งพุทธกาลก็คงจะยืดยาวนานแล้วก็มากกว่านี้เอาแค่นี้พอ....เนี่ยเขา

เรียกว่าความรู้ปัจเจกตั้งแล้วก็ปัจจุบันธรรมด้วย...

ชนะชัย เมฆา ผู้ถอดความและจัดพิมพ์

วันพุธที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เวลา ๒๑.๒๒ น.